

СИНОНИМОТ НА ПРАВОСУДСТВОТО

■ Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

"Куката на стравот" чиј синоним се наоѓа на улицата на "липите" во Скопје, конечно го менува својот изглед, односно прво ќе има зафати на фасадата, а дури потоа ќе се чистат ходниците од натрупаните граѓански предмети, кои со месеци фаќаат пајажина. Во меѓувреме, додека се чека да се засукаат ракавите, судиите ја признаа својата вина, својата грешка поради која не заминаа во апсана. Но, останаа живи, па така без влакно да им фали на главата признаа дека се неажурни, неефикасни и задремани во својата шема, која со години ја градеа и ја надградуваа. Бедемите тешко се уриваат преку ноќ, но можат да се урнат како кула од карти, бидејќи ако не си останат на зборот и продолжат да се однесуваат по старо, тогаш нема да се извлечат од белјата. Таа им дише во врат.

РЕШАВАЛЕ

Според Годишниот извештај на Апелациониот суд во Скопје само Основниот суд во Крива Паланка добил прегодна оценка, бил ажурен, а сите други се единичари, го добија епитетот "неажурни" или "релативно ажури". Во тој хаос, скопскиот Основен суд 1 лани имал повеќе од 112.000 заостанати предмети, а сосетката - Основниот суд 2 околу 45.000. Во неажурност се давеле и основ-

"БРЗИ ГОНЗАЛЕС" Г

ните судови во Куманово, Неготино, Гевгелија, Тетово, Гостивар, во Дебар. Линчот го избегнаа релативно ажурирните судови во Кратово, Велес и во Кавадарци. На судиите "образот им го осветли" Основниот суд во Крива Паланка, кој минатата година не успеа да заврши 3.800 предметите.

"Апелациониот суд е ажурен. Неажурни се основните судови кои имаат огромен прилив на предмети и недоволна екипираност", изјави првиот човек на Апелациониот суд, Ведат Вели, кој одговорноста ја бараше во "основците".

Прв пат Судот објави детална листа за тоа кој судија колку предмети решил, но според извештајот, најголем број предмети Апелациониот суд во Скопје решавал во рок од еден до три месеци. Во просек кадиите месечно решавале од 30 до 70 предмети, но според нивната оценка ниту еден од нив не заостанувал зад нормите.

Фелата во едно ги усогласи ставовите дека неажурноста на судовите се должи и поради испразнетите работни места, во Апелациониот суд има 44 празни работни места, во Основен суд Скопје 1 Скопје - 71 место, а во

Апелациониот суд во Скопје направи листа на неажурни основни судови, но за себе кажа дека судските постапки брзо ги решава.

Истовремено, Министерството за правда го презентира новиот Закон за парнична постапка, со кој прибирањето на доказите и нивното претставување оди на товар на странките и на граѓаните.

Основниот суд 2 дури 77. Велешкиот суд има 21 испразнето место, а во тетовскиот суд 37.

Во текот на минатата година Апелациониот суд во Скопје примил околу 20.000

восудството, односно се однесува во делот на реформата во делот на процесното законодавство", истакна државниот советник во Министерството за правда, Нада Панева.

предмети, од кои нерешени останале 1.500.

Додека судовите го користеа вицот "признај п..... ти м....." за да ја амортизираат својата неажурност, Министерството за правда "зафрчува" како мачка и се обидува да ја симне мувата од капата на правосудството. Имено, ресорното Министерство го презентираше новиот Предлогзакон за парнична постапка, со кој наводно на граѓаните ќе им стане лесно доколку се најдат на суд, односно доколку тужат или бидат тужени. Меѓутоа, уште пред да кажат ура, ги предупредуваме дека доказите треба сами да си ги набавуваат, значи како да се во аптека, сам бараш, сам плаќаш, сам мораш да се лекуваш, односно го изодуваш трновитиот пат на вистината. Притоа, единствена помош ќе имаат од адвокатите, правниците со положен правосуден испит и од блиските крвни сродници, кои мораат да имаат нивно полномоштво. Што генерално значи дека судиите на готово само ќе пресудуваат.

"Имено, новиот Закон за парнична постапка, кој наскоро Собранието на РМ треба да го донесе, е еден од системските закони на кои се потпира реформата на пра-

Според неа, донесувањето на овој Закон произлегува од потребата од натамошно доградување на решенијата во парничната постапка и изнаоѓање посоодветни законски механизми, кои ќе овозможат побрзо и поефикасно постапување по споровите на судовите, односно во споровите од граѓанско - правните односи, а со тоа и побрзо разрешување на спорните односи меѓу правните субјекти и создавање правна сигурност во оваа сфера. Ресорното Министерство смета дека новиот Закон за парнична постапка е во функција на зголемување на ефикасноста на судството, а со тоа и зголемување на степенот на заштита на граѓаните и на другите правни субјекти во оваа постапка. Досегашните процесни решенија во граѓанската сфера покажаа одредени слабости, кои се изразуваа преку долгото траење на постапките пред судовите, кое заедно со големиот број предмети ја создаваат неповолната слика за ефикасноста на судството, а се во спротивност со меѓународното начело за судење во разумен рок. Во текот на примената на Законот за парнична постапка од 1998 година, кој е изменет и дополнет во 2002

година, се покажа дека некои решенија оставаа простор странките во постапката да ги злоупотребуваат своите процесни овластувања, со цел да ја одолговлечат постапката и да го одложат мериторното одлучување на судот кој, пак, нема соодветни правни механизми да реагира на таквото поведение на странките. Таквата злоупотреба на процесните овластувања се изразува преку можноста за предлагање нови факти и докази во текот на целата постапка, злоупотреба на институтот изземање, институтот мирување

ќе бидат надминати со новите законски решенија, според кои јасно ќе биде поставена позицијата на судот и на странките во постапката и ќе внесат повеќе ред и дисциплина во преземањето на парничните дејствија. Во иднина товарот на докажување ќе биде обврска само на странките во постапката, но не и на судот кој на тој начин ќе ја остварува својата примарна функција на разрешување на споровите и на пресудувањата. Во иднина нема да може да се поднесуваат неаргументирани службени барања, бидејќи тужителот е обврзан да ги наведе сите факти и да ги предложи сите докази, со кои се утврдуваат фактите уште при поднесувањето на тужбата. Тужениот е обврзан да даде задолжи-

ца на судот, во самиот суд, по пошта, преку нотар или преку друго лице овластено со закон. Доставувањето на судските писма на лица на кои тие треба да им се достават ќе се врши секој ден од 6 до 21 часот. Странката која е уредно поканета, а не се јави во судот, ќе нема обврска повторно да се повикува, туку таа сама треба да се интересира за наредното рочиште и да бара судот таму да ѝ врати покана. Нови факти, нови докази странките ќе можат да истакнуваат само до првото рочиште за главна расправа. Во текот на главната расправа странките ќе можат да изнесуваат нови факти и да предлагаат нови докази само ако со тоа докажат веројатно дека без нивна вина не биле во можност претходно да ги изнесат, односно да ги предложат фактите и доказите на првото рочиште на главната расправа. Проблем на кој укажуваат граѓаните за одолговлекувањето на правосилната одлука и завршувањето на постапката заради повеќекратното укинување на предметите во постапка по жалба и процесот на подолг временски период за закажување рочишта предпрвостепениот суд, ќе биде надминат со законското решение, според кое доколку првостепената одлука еднаш била укината и предметот е вратен на повторно судење, наредниот пат

поволните состојби со насочувањето на предметите при повторувањето на постапката и повторното судење. Досегашните искуства од примената на законското решение, кое дозволува секој да биде полномошник во парничната постапка, укажуваат на тоа дека квалитетот на постапувањето на странките пред судовите и квалитетот на поднесоците не е на потребното ниво, поради што се ревидираат одредбите за полномошниците во постапката. Во иднина, за да се овозможи квалитетно и компетентно застапување на странките во завршната постапка, застапувањето ќе го вршат адвокатите, како и дипломираните правници со положен правосуден испит, кои се во редовен работен однос кај правните лица. Следејќи ги компаративните искуства и современите европски стандарди за обезбедување заштита на правата на странките во постапката се покажа дека институтот барање на заштита на законитоста, како средство на интервенција на државата преку јавниот обвинител за правосилните завршени парнични постапки, денес да не одговара на суштината на парничната постапка и како таков треба да се напушти. Поради напуштањето на овој вонреден правен лек, а со цел да се овозможи правна заштита на повеќе субјекти во поголем

И ЧЕКА

ПРВИТЕ ЛУЃЕ НА ФЕЛАТА

ПАРЛАМЕНТАРЦИТЕ

на постапката, кој во новите законски решенија е напуштен, како и обегнувањето на приемот на судските писма и проблемите со доставата.

"До одолговлекување на постапката доаѓа и поради досегашната обврска судот да изведува докази, кои странките не ги предложиле, како и да им укажува помош на странките, кои своите права не ги користеле поради незнаење. Ваквите состојби

телен одговор на тужбата, а во спротивно судот ќе донесе пресуда поради неподнесување одговор на тужба, а доколку не се искористи правото на жалба пресудата ќе стане правосилна", појаснува државниот советник.

РЕВИДИРАЊЕ

Со новите законски решенија во иднина доставата ќе се врши преку овластени ли-

мериторно ќе го пресуди второстепениот суд. Во случаите кога првостепената пресуда е укината и предметот е вратен на повторно судење, првостепениот суд е должен по приемот на второстепената одлука во рок од 8 дена да закаже рочиште за главна расправа, а рочиштето да го одржи во рок од 45 дена од денот на приемот на второстепената одлука. Со ваквото решение ќе се надминат не-

број предмети, вредноста на "ревидијата" која, исто така, е вонреден правен лек, се намалува на 500.000 денари од сегашните 1.000.000 денари. За одбележување е дека во иднина споровите од работните односи и постапката за нарушено владение мора да завршат пред првостепениот суд во рок од 6 месеци, со што се потенцира итниот карактер на овие спорови.